

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/24/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8714207173
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 10. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8714207173.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka, v spore žalobkyne I. T., nar. XX.X.XXXX, bytom O., G. XX, zastúpenej JUDr. Ladislavom Lanštiakom, Banská Bystrica, Skuteckého 133/30, proti žalovanej U. W., nar. XX.X.XXXX, C., XX.Z. XXX/XX, zastúpenej Slovak Legal Consulting, s.r.o., so sídlom Poprad, Nám.sv. Egídia 97, o vydanie dedičstva s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Poprad z 30.11.2015 č. k. 7C/196/2014-84 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Poprad zo 4.1.2017 č. k. 7C/196/2014-99 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok v spojení s opravným uznesením a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením súd prvej inštancie žalovanej uložiť povinnosť vydať žalobkyňi 1/3-inu k celku z nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX kat. úz. C., ktorými sú byt č. X, spoluvlastnícky podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku. Žalovanej uložil tiež povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy konania, ktoré pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 99,50 eur a v cestovnom vo výške 28,60 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na ust. § 485 Občianskeho zákonníka. Zistil, že v dedičskom konaní vedenom po právnom predchodcovi strán sporu N. D. sp. zn. 2D/310/2011 jedným z dedičov mala byť aj žalobkyňa. Táto skutočnosť medzi stranami sporu nebola sporná, potom podľa súdu prvej inštancie je nesporné tiež to, že žalobkyňi ako dcére poručiťa patrí 1/3-ina podielu z dedičstva, konkrétne bytu a príslušenstva, ktorý je predmetom sporu. Vzhľadom na túto skutočnosť žalobe vyhovel a o trovách konania strán rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v znení platnom do 30.6.2016. K námietke žalovanej v zmysle tom, že vydanie dedičstva by bolo v rozpore s dobrými mravmi súd prvej inštancie poukázal na to, že pokiaľ žalobkyňa skutočne po dlhý čas neprejavovala o otca opravdivý záujem, bolo právom poručiťa za života prejať svoju vôľu, napr. vydedením alebo spísaním závetu. Toto však poručiťel neurobil, muselo mu byť zrejmé, že má dcéru a dovoľávať sa možnosti takéhoto vydedenia po jeho smrti pozostalým neprislúcha. K námietke žalovanej, že sporný byt nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - poručiťa a jeho manželky, súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ matka žalovanej bola toho názoru, že byt bol nesprávne zapísaný do BSM, mohla sa tohto nároku domáhať žalobou na príslušnom súde, príp. aj dohodou so žijúcim manželom. Taktiež žalovaná nepreukázala, aby dohoda o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov bola jej matke nanútená a pokiaľ sa tak stalo, účastníčky dohody mali možnosť dovoľávať sa jej neplatnosti v inom než tomto konaní. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že žalovaná je povinná vydať žalobkyňi dedičský podiel v rozsahu 1/3-iny z daných nehnuteľností.

3. Proti tomuto rozsudku v spojení s opravným uznesením podala včas odvolanie žalovaná, ktorá navrhla rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V podanom odvolaní poukázala

žalovaná na ust. § 3 Občianskeho zákonníka a § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zdôraznila, že na preukázanie dvoch dôvodov na vydedenie vo vzťahu k žalobkyni predložila v konaní čestné vyhlásenia pani D. a R., ktoré boli prílohou jej písomného vyjadrenia. Je presvedčená, že ak nebohý nespísal listinu o vydedení alebo pred smrťou neurobil iný krok, ktorým by mohol žalobe žalobkyne zabrániť, odvolací súd by mal na túto skutočnosť prihliadnuť aj vzhľadom na nízke vzdelanie poručiťľa, teda otca žalovanej, ktorý bol jednoduchý človek a ktorého ani nenapadlo, žeby po jeho smrti mohla dediť jeho prvá dcéra žalobkyňa, ktorá sa oňho skoro 30 rokov vôbec nezaujímal. Súd prvej inštancie mal na základe § 3 OZ prihliadať na to, že žalovaná sa o otca starala od 2007, keď prekonal mozgovú príhodu, čiastočne ochrnul na pravú stranu, starala sa o neho až do jeho smrti v decembri 2011, teda 4 roky. Žalovaná musela kvôli starostlivosti o otca opustiť zamestnanie a lepšie platenú prácu. Súd prvej inštancie neoprávnene nevykonal navrhované dokazovanie o tom, či boli predmetné nehnuteľnosti správne zaradené do bezpodielového spoluvlastníctva neb. N. D. a jeho manželky. Taktiež mal súd zohľadniť účel dohody o vyporiadní BSM uvedenej v osvedčení o dedičstve a neprihliadať na túto dohodu. Žalobkyni môže byť priznaný len nárok na spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/3-iny nie z celej nehnuteľnosti, ale z jej jednej polovice. Poukazuje v tejto súvislosti aj na vyjadrenia svojej matky, ktorá bola spoluvlastníčkou týchto nehnuteľností s tým, že takúto dohodu im odporučila notárka, keďže vedela, že pozostalá manželka poručiťľa chce, aby vlastníčkou celého bytu sa stala žalovaná. Zdôrazňuje, že tieto nehnuteľnosti boli jediným aktívom poručiťľa v dedičskom konaní. V zmysle týchto dôvodov navrhla podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalobkyňa navrhla rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Stotožňuje sa so záverom súdu prvej inštancie v tom zmysle, že dôvody údajného nevhodného chovania žalobkyne voči svojmu otcovi nemožno subsumovať pod ustanovenie o dobrých mravoch. Toto posudzovanie pozostalým po poručiťľovi neprislúcha. Pokiaľ ide o neplatnosť dohody o vyporiadní BSM, jej účastníčky sa neplatnosti tejto dohody mali dovoľávať v označenej dedičskej veci podaním opravného prostriedku a nie v tomto konaní.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len C.s.p.), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p.) a dospel k záveru, že nie sú dané dôvody na potvrdenie ani na zmenu rozsudku v spojení s opravným uznesením, ktorý je nepreskúmateľný pre absenciu dostatočných dôvodov, keď zároveň súd prvej inštancie sa nevyporiadal so všetkými okolnosťami podstatnými pre správne rozhodnutie o veci.

6. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že poručiťľ N. D., zomrelý XX.XX.XXXX, bol otcom žalobkyne a žalovanej. Dedičské konanie po poručiťľovi bolo ukončené vydaním osvedčenia o dedičstve zo dňa 8.2.2012. Toto osvedčenie bolo vydané pod sp. zn. 2D XXX/XXXX-XX notárkou I. B. C. a nadobudlo právoplatnosť dňa 7.2.2012. Z obsahu osvedčenia o dedičstve vyplýva, že účastníkmi dedičského konania boli žalovaná a jej matka M. D., rod. C., ktorá bola manželkou poručiťľa.

7. Predmetom dedičského konania boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. C., a to byt, spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastnícky podiel pozemku, na ktorom stojí daný bytový dom.

8. V dedičskom konaní bol vykonaný súpis aktív a pasív dedičstva, keď do aktív dedičstva boli zaradené nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. C.. Ako pasíva dedičstva je uvedená náhradová pohľadávka pozostalej manželky M. D., rod. C. voči poručiťľovi z titulu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXXX, kat. úz. C., vo výške 10.000,- eur, všeobecná cena majetku poručiťľa bola tak stanovená sumou 20.000,- eur, výška dlhov poručiťľa sumou 10.000,- eur a čistá hodnota dedičstva sumou 10.000,- eur. Aktíva a pasíva dedičstva nadobudla žalovaná v celosti, bez povinnosti vyplatiť pozostalú manželku poručiťľa, s tým, že dedičky uzatvorili dohodu o zriadení vecného bremena spočívajúcu v práve doživotného bývania a užívania nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, kat. úz. C., pozostalou manželkou poručiťľa.

9. Podľa § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak sa po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný, je povinný ten kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má podľa zásad o bezdôvodnom obohatení tak, aby nemal majetkový prospech na ujmu právneho dediča.

10. Podľa § 485 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nepravý dedič má právo, aby mu oprávnený dedič nahradil náklady, ktoré na majetok z dedičstva vynaložil; takisto mu patria úžitky z dedičstva, ak však vedel alebo mohol vedieť, že oprávneným dedičom je niekto iným, má právo na len náhradu nevyhnutných nákladov a je povinný oprávnenému dedičovi okrem dedičstva vydať i úžitky.

11. Ak po právoplatnom skončení konania o dedičstve vyjde najavo, že oprávneným dedičom je niekto iný než ten komu súd potvrdil nadobudnutie dedičstva, toto ustanovenie poskytuje oprávnenému dedičovi ochranu. Táto ochrana spočíva v tom, že oprávnený dedič sa môže proti nepravému dedičovi domáhať, aby mu vydal majetok, ktorý má z dedičstva. Proti nepravému dedičovi môže oprávnený dedič žalobou uplatniť svoje právo na vydanie majetku získaného z dedičstva, a to do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo. Povinnosť nepravého dediča, ktorá mu vyplýva z tohto ustanovenia vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý má z dedičstva sa spravuje ust. § 458 o bezdôvodnom obohatení. To znamená, že nepravý dedič musí vydať to, čo z dedičstva nadobudol, a to predovšetkým in natura.

12. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalobkyňa, ktorá bola dcérou poručiteľa N. D., nebola účastníčkou spomínaného dedičského konania vedeného pod sp. zn. 2D 310/2011. Je tak daný nárok žalobkyne vo vzťahu k žalovanej na vydanie majetku získaného z dedičstva v súlade s citovaným ust. § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

13. Nemožno akceptovať námietku žalovanej o výkone práv žalobkyne v rozpore s dobrými mravmi pre tvrdené splnenie predpokladov na vydedenie (§ 469a ods. 1 OZ) z dôvodu, že neposkytovala poručiteľovi potrebnú pomoc a trvalo oňho neprejavovala záujem. Podstatné v tejto súvislosti je to, že poručiteľ za života nevykonával prejav vôle, ktorým by žalobkyňu ako svojho potomka a neopomenuteľného dediča vylúčil z dedenia na základe niektorého v § 469a OZ taxatívne uvedeného dôvodu.

14. Rovnako v tomto konaní nemožno akceptovať návrh žalovanej na vykonanie dokazovania v tom smere, či nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. C., mali patriť do bezpodielového spoluvlastníctva poručiteľa a jeho pozostalej manželky, matky žalovanej. Dedičské konanie je svojou povahou konaním nesporovým, v rámci ktorého súdny komisár vychádzal z vlastníckych vzťahov k týmto nehnuteľnostiam tak, ako boli zapísané na spomínanom LV č. XXXX, kat. úz. C. a nebolo zistené ani tvrdené, aby sa pozostalá manželka domáhala v inom konaní určenia, že tieto nehnuteľnosti majú patriť do jej výlučného vlastníctva.

15. Súd prvej inštancie sa však nedostatočne vypořiadal s argumentáciou žalovanej ohľadom toho, či mohla v dedičskom konaní nadobudnúť tieto nehnuteľnosti titulom dedenia v celom rozsahu.

16. Ako už bolo spomínané, nehnuteľnosti zapísané na LV. č. XXXX, kat. úz. C., tvorili bezpodielové spoluvlastníctvo poručiteľa a jeho pozostalej manželky.

17. Podľa § 175l ods. 1 O.s.p. v znení platnom do 30.6.2016, ak mal poručiteľ v čase svojej smrti s pozostalým manželom majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve, o ktorého vypořiadaní sa nezačalo konanie na súde, vypořiadajú sa tento majetok v konaní o dedičstve podľa osobitného predpisu.

18. Podľa § 175l ods. 2 citovaného zákona, majetok uvedený v ods. 1 sa môže vypořiadat' dohodou medzi pozostalým manželom a dedičmi uzavretou písomne alebo ústne do zápisnice. Ak medzi nimi nedôjde k dohode, vypořiadajú tento majetok súd príslušný na konanie o dedičstve. Ak rozhodnutie závisí od skutočností, ktorá zostala medzi účastníkmi sporná, postupuje súd podľa § 175k ods. 3.

19. Podľa § 175l ods. 3 citovaného zákona, dohoda o vypořiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo rozhodnutie súdu o vypořiadaní majetku podľa ods. 2 obsahuje vymedzenie rozsahu majetku poručiteľa a jeho dlhov s údajmi o cene majetku a určenie, čo z tohto majetku patrí do dedičstva a čo patrí pozostalému manželovi.

20. Predpokladom vypořiadania v dedičskom konaní je jednak existencia majetku, ktorý tvoril bezpodielové spoluvlastníctvo poručiteľa a pozostalého manžela a jednak skutočnosť, že počas života poručiteľa sa nezačalo konanie na súde o vypořiadanie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve

manželov. Pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva poručiťa a pozostalého manžela v dedičskom konaní je pozostalý manžel účastníkom konania, aj keď nie je dedičom, a to v časti konania, v ktorej sa vyporiadava bezpodielové spoluvlastníctvo jeho a poručiťa (do pozor. uznesenie NS SR sp. zn. 4MCdo 19/2012).

21. Povinnosťou súdneho komisára bolo vyporiadať tento majetok zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. C., v dedičskom konaní v zmysle zásad predpokladaných citovaným ust. § 175l O.s.p.. Nie je zrejme ako sa v dedičskom konaní dospelo k vyporiadaniu zo zaniknutého BSM formou náhradovej pohľadávky pozostalej manželky vo výške 10.000,- eur, ktorá sa následne zahrnula do pasív dedičstva poručiťa a pokiaľ už súd prvej inštancie akceptoval toto vyporiadanie BSM neobjasnil, či a akým spôsobom sa má aj žalobkyňa podieľať na týchto pasívach dedičstva po poručiťovi. Navyiac je zrejme, že dedičia môžu mať nárok iba na majetok, ktorého vlastníkom bol poručiť a práve so zreteľom na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa musí v dedičskom konaní vymedziť, čo z tohto majetku patrí do dedičstva a čo patrí pozostalému manželovi. V preskúmvanej veci nebolo zistené, aby právny predchodca strán sporu bol výlučným vlastníkom nehnuteľností vedených na LV č. XXXX, kat. úz. C.. C. sa javí, že pokiaľ tieto nehnuteľnosti tvorili predmet BSM poručiťa a pozostalej manželky, predmetom dedenia po vyporiadaní tohto spoluvlastníctva mohol byť len polovičný podiel daných nehnuteľností.

22. Súd prvej inštancie nezohľadňoval uvedenú okolnosť a s tým súvisiaci rozsah vlastníckych, resp. spoluvlastníckych práv poručiťa k daným nehnuteľnostiam a ani argumentačne nezdôvodnil prečo akceptoval nárok žalobkyne na vydanie tretinového podielu z daných nehnuteľností v pomere k celku a nie len z rozsahu jednej polovice týchto nehnuteľností, ktorá zrejme mala pripadnúť do dedičstva po poručiťovi.

23. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je preto nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a vrátil mu vec na ďalšie konanie tak ako to určuje § 391 ods. 1 C.s.p.. V novom rozhodnutí o veci súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).